

STRATEGIES FOR DEVELOPING YOUNG PEOPLE'S PHILOSOPHICAL WORLDVIEW THROUGH THE IMPROVEMENT OF MEDIA EDUCATION

Jalolova Dilnoza Shuhrat qizi

E-mail: dilnozajalolova008@gmail.com

Abstract

This paper analyzes the theoretical and practical aspects of developing young people's philosophical worldview through the improvement of media education. In the context of an information society, fostering young people's critical thinking, media literacy, information analysis skills, and the ability to form independent judgments about information has become increasingly important.

Keywords

media education, philosophical worldview, youth, media literacy, critical thinking, information culture, digital competencies, spiritual values, educational strategies, information society.

MEDIATA'LIMNI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI YOSHLARNING FALSAFIY DUNYOQARASHINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI

Jalolova Dilnoza Shuhrat qizi

Annotatsiya. Mazkur tezisda mediata'limni takomillashtirish orqali yoshlarning falsafiy dunyoqarashini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Axborotlashgan jamiyat sharoitida yoshlarning tanqidiy fikrlashi, media savodxonligi, axborotni tahlil qilish va unga nisbatan mustaqil munosabat bildirish ko'nikmalarini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Kalit so'zlar: mediata'lim, falsafiy dunyoqarash, yoshlar, media savodxonlik, tanqidiy fikrlash, axborot madaniyati, raqamli kompetensiyalar, ma'naviy qadriyatlar, ta'lim strategiyalari, axborotlashgan jamiyat.

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”

nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi

VOLUME-1, ISSUE-4, 2026

Zamonaviy jamiyat taraqqiyotini yuqori texnologiyalar, kompyuter tizimlari, global internet tarmoqlari va axborot resurslarisiz tasavvur etish mushkul. Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ijtimoiy hayotning barcha jabhalariga chuqur kirib borib, davlatlarning iqtisodiy, siyosiy va madaniy rivojlanish darajasini belgilovchi muhim omillardan biriga aylandi.

Tarixiy tajriba shuni ko‘rsatadiki, jamiyatning qaysi shaklda tashkil etilganidan qat’i nazar, hokimiyat doimo nafaqat kuch vositalariga, balki bilim va axborotga ham tayanib faoliyat yuritgan. Bu holat diniy bilimlar ustuvor bo‘lgan qadimgi davlatlar uchun ham, axborot oqimi qat’iy nazorat ostida saqlangan XX asr totalitar tuzumlari uchun ham xos bo‘lgan. Hozirgi globallashtirish davrida esa bilimlarning hajmi misli ko‘rilmagan sur’atlarda ortib bormoqda. Natijada, “bilimli bo‘lish” tushunchasi endilikda ma’lumotlarni yodda saqlash bilan emas, balki ulkan axborot oqimidan zarur ma’lumotlarni tezkor topish, ularni tahlil qilish va samarali boshqarish qobiliyati bilan belgilanmoqda¹.

Shu bilan birga, axborot makonining kengayishi yangi tahdidlarni ham yuzaga keltirmoqda. Xususan, internetning ommalashuvi ekstremistik va terroristik guruhlar uchun o‘z g‘oyalarini tarqatish hamda tarafdorlar topishning qulay vositasiga aylanib bormoqda. Shu sababli, terrorchilik faoliyatida internetdan foydalanish usullarini chuqur o‘rganish, ularni aniqlash va nazorat qilish bo‘yicha yuqori darajadagi bilim va amaliy ko‘nikmalarga ega bo‘lish zarurati ortmoqda².

Biroq uzoq vaqt davomida jurnalistlar, tadqiqotchilar, davlat xizmatchilari va hatto ayrim huquqni muhofaza qiluvchi organlar vakillari kiberterrorizmni jiddiy xavf sifatida baholamaganlar. Natijada, terroristik tashkilotlarning internet imkoniyatlaridan foydalanishiga yetarli darajada e’tibor qaratilmagan. Bugungi kunda esa bunday

¹ Сирожов, О. (2013). Глобализация и региональная интеграция: сравнительный анализ. Молодежный сборник научных статей «Научные стремления», (6), 42-47.

² Идеология Диалога В Коммунитаризме По Амиаю Этиони// <https://cyberleninka.ru/search?q=%>

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”

nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi

VOLUME-1, ISSUE-4, 2026

guruhlar raqamli platformalar orqali o‘zlarining buzg‘unchi g‘oyalarini muntazam ravishda targ‘ib etishda davom etmoqda. Bu esa axborot xavfsizligini ta’minlash, media savodxonlikni rivojlantirish hamda fuqarolarning, ayniqsa yoshlarning, tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini mustahkamlash zaruratini yanada dolzarb etib qo‘ymoqda³.

Ta’lim muassasalari va o‘quvchilar orasida ijtimoiy tarmoqlar orqali pedagogik kommunikatsiyani yo‘lga qo‘yish ham o‘sib bormoqda. Masalan, o‘qituvchilar va talabalar Telegram, Instagram yoki boshqa platformalarda maxsus guruhlar orqali kommunikatsiya olib borib, dars materiallari bilan bo‘lishish, muhokamalar tashkil etish va pedagogik qo‘llanmalarni tarqatish orqali ta’lim jarayonini interaktivlashtirmoqda. Bu usul yoshlarning fikr almashishi va o‘zaro o‘rganish tajribasini rivojlantirishga yordam beradi. Raqamli dunyoda kechayotgan fundamental o‘zgarishlar barcha mamlakatlarni, jumladan, O‘zbekistonni ham qamrab olmoqda. Xususan, umumsayyoraviy taraqqiyot tendensiyalari ta’sirida jahon hamjamiyatiga shiddat bilan qo‘shilib borayotgan O‘zbekiston jamiyatining barcha sohalari yangicha xarakter kasb etayotir. Ayni paytda millat vakillarining tafakkur tarzi, qadriyatlari sistemasi, ong va faoliyat normalari o‘zgarmoqda. Asrlar davomida shakllangan milliy identlilik, ya’ni o‘zini anglash tushunchasi hozirda yangi omil va xususiyatlar bilan boyimoqda.

Milliy identlilik ijtimoiy rivojlanish davomida shakllanadigan falsafiy tushunchadir. U millatning mentaliteti, etnopsixologik xususiyatlarini ifoda etib, millatning madaniyatida, urf-odatlarida, rasm-rusumlarida, bayramlarida o‘z ifodasini topadi. Hozirgi sharoitda axborot kommunikatsiya texnologiyalari rivojining shiddati va globallashuv jarayonlari har bir millatning identligiga o‘zining ta’sirini ko‘rsatmoqda⁴.

“Identifikatsiyalash shaxsning rivojlanish jarayoni hisoblanadi. Shu sababli, ob’ektiv virtual dunyodagi faollik shaxsning o‘zini o‘zi bilish elementlaridan biriga

³ Sirojov, O. (2020). Politics Of Uzbekistan In Solving Border Problems In Central Asia.

⁴ Сирожов, О., & Юлдашев, Р. (2022). ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ОЛИЙ ТАЪЛИМ ИСЛОҲОТИ НАТИЖАЛАРИ. Academic research in educational sciences, 3(TSTU Conference 1), 77-79.

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-4, 2026

aylandi. Psixologik adabiyotlarda identifikatsiya o‘z shaxsini kimgadir o‘xshatish, biror narsa bilan qiyoslashga intilish, o‘zligini namoyon qilish tushuniladi” .

Axborot jarayonining jadallashuvi davomida identifikatorlarni yaratish, o‘zgartirish va qayta tiklash jarayonlari faollashmoqda. Identifikatsiyalashning jamiyat hayotida muhim ahamiyatga ega bo‘lib borishi ma’lum bir murakkabliklarni vujudga keltiradi, ayniqsa, yosh, endigina shakllanib kelayotgan shaxs uchun bu oson kechmaydi. Ijtimoiy identifikatsiyalash jarayonida, internet makonida inson o‘z xatti-harakatlarini beixtiyor va ongli ravishda ifodalaydi, bu esa atrofdagilarda muayyan taassurot qoldiradi.

“XX asr mafkuraviy kurash asri, deb tan olingan bo‘lsa, XXI asrdagi ijtimoiy jarayonlar shaxsning, indentiligiga, ya’ni o‘ziga xosligiga tahdid soluvchi omillar bilan belgilanmoqda⁵” .

Axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi “raqamli avlod” vakillarining fuqarolik identililigini shakllantirish jarayonlarida xos murakkablik va ziddiyatlar paydo qilayapti. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining barcha sohalarga faol kirib borishi tufayli ijtimoiy rivojlanishning hozirgi bosqichida “identlilik” muhim kategoriya sifatida o‘z ichiga boshqa xususiyat va jihatlarni olmoqda va ijtimoiylashuvning yangi turlari shakllanmoqda. Tarmoq jamiyati – bu axborot ekotizimining rivojlanish vektoriga aylanmoqda, va bu yerda bilim va axborot oqimi hal qiluvchi rol o‘ynamoqda⁶.

Xulosa qilib aytganda, mediata’limning falsafiy dunyoqarashni shakllantirishdagi samaradorligini oshirish — bu nafaqat ta’lim metodikasini yangilash, balki yoshlarni axborot bilan ongli ishlashga, tanqidiy va ijodiy tafakkurga, ijtimoiy mas’uliyatga o‘rgatish orqali ularning shaxsiy va madaniy rivojlanishini ta’minlashdir. Ijtimoiy

⁵ Успенская О.А. (2016). Изучение механизма индентификации личности в психологической науке// Новая наука: современное состояние и пути развития. № 3-2. – С. 72-76.

⁶ Sirojoy, O., & Arabov, B. (2022). Uzbekistan-Afghanistan Cooperation: Need, Opportunity and Prospects. International Journal of Early Childhood Special Education, 14(5).

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-4, 2026

tarmoqlar va raqamli kommunikatsiya muhitini ta’limiy maqsadlarda faol tatbiq etish ham mediata’lim samaradorligini oshirishda muhim o‘rin tutadi. Ijtimoiy tarmoqlar yoshlar orasida fikr almashish, jamoaviy muhokamalar, ijodiy loyihalar va dunyoqarashlararo muloqotni tashkil etish uchun qulay maydon yaratadi. Ularning pedagogik maqsadlarda yo‘naltirilishi, ya’ni ta’lim jarayoniga integratsiyalashuvi yoshlar orasida o‘zaro hurmat, mulohaza almashish va ijtimoiy javobgarlik hissini oshiradi. Bu jarayon mediata’limning falsafiy asoslarini mustahkamlashga xizmat qiladi, chunki yoshlar o‘z fikrlarini ifoda etishni, qarama qarshi fikrlarni tinglashni va ularni argument bilan asoslashni o‘rganadilar.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Успенская О.А. (2016). Изучение механизма индентификации личности в психологической науке// Новая наука: современное состояние и пути развития. № 3-2. – С. 72-76.
2. Сирожов, О. (2013). Глобализация и региональная интеграция: сравнительный анализ. Молодежный сборник научных статей «Научные стремления», (6), 42-47.
3. Идеология Диалога В Коммунитаризме По Амитаю Этциони// <https://cyberleninka.ru/search?q=%>
4. Sirojov, O. (2020). Politics Of Uzbekistan In Solving Border Problems In Central Asia.
5. Сирожов, О., & Юлдашев, Р. (2022). ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ОЛИЙ ТАЪЛИМ ИСЛОҲОТИ НАТИЖАЛАРИ. Academic research in educational sciences, 3(TSTU Conference 1), 77-79.
6. Sirojov, O., & Arabov, B. (2022). Uzbekistan-Afghanistan Cooperation: Need, Opportunity and Prospects. International Journal of Early Childhood Special Education, 14(5).